

Zasady występowania pomocy publicznej

W celu ustalenia, czy finansowanie projektu badawczego przez NCN będzie stanowić dla wnioskodawcy pomoc publiczną należy przeprowadzić analizę, według poniższych wskazówek:

1. Czy Podmiot prowadzi działalność gospodarczą w rozumieniu unijnego prawa konkurencji (np. czy świadczy usługi lub oferuje towary na rynku)?

Przez działalność gospodarczą należy rozumieć, zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, oferowanie towarów i usług na rynku¹. Pojęcie to dotyczy zarówno działalności produkcyjnej, dystrybucyjnej oraz usługowej. Przedsiębiorcą, czyli podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą, może być również np. stowarzyszenie czy fundacja, które nie działają z zamiarem osiągnięcia zysku.

2. Czy wnioskowane finansowanie projektu badawczego stanowić będzie finansowanie wyłącznie działalności niegospodarczej podmiotu (tj. projekt nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej, ani nie jest z nią związany, a jego wyniki nie będą wykorzystywane do prowadzenia takiej działalności)?

W sytuacji jeśli wnioskodawca odpowiedział twierdząco na pierwsze pytanie, kolejnym krokiem jest przeanalizowanie, czy projekt badawczy będzie wiązał się z prowadzoną działalnością gospodarczą. W przypadku podmiotów komercyjnych takich jak np. spółki osobowe, spółki kapitałowe, jednoosobowe działalności gospodarcze należy przyjąć, że projekt będzie związany z działalnością gospodarczą, gdyż takie podmioty co do zasady nie prowadzą działalności niegospodarczej. Tego typu wnioskodawcy powinni zatem wystąpić o udzielenie pomocy publicznej².

W przypadku pozostałych podmiotów, takich jak np. uczelnie, instytuty badawcze, fundacje, które prowadzą zarówno działalność gospodarczą i niegospodarczą, należy w każdym przypadku przeanalizować, w ramach którego rodzaju działalności będzie realizowany projekt. Jeśli dany podmiot nie jest w stanie potwierdzić, że projekt będzie związany faktycznie tylko z jego działalnością niegospodarczą (np. jego wyniki mogą być wykorzystane w prowadzonej bądź przewidywanej działalności gospodarczej), wówczas wnioskodawca powinien wystąpić o udzielenie pomocy publicznej².

3. Czy w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej i niegospodarczej można rozdzielić oba rodzaje działalności, ich koszty, finansowanie i przychody?

W przypadku jeśli wnioskodawca może potwierdzić, że projekt będzie związany tylko z jego działalnością niegospodarczą, konieczne jest przeanalizowanie, czy działalność ta jest odpowiednio wydzielona od prowadzonej działalności gospodarczej. Dowodem na odpowiednie rozdzielenie kosztów, finansowania i przychodów mogą być roczne sprawozdania finansowe podmiotu. Jeśli wnioskodawca nie jest w stanie zapewnić precyzyjnego rozdzielenia działalności gospodarczej od niegospodarczej, to wówczas powinien wystąpić o udzielenie pomocy publicznej².

¹ np. pkt 19 sprawy C-475/99, *Ambulanz Glöckner*, [2001] ECR I-8089 oraz pkt 75 połączonych spraw C-180/98 do C-184/98, *Pavlov and Others*, [2000] ECR I-6451

² W konkursach, w których jest możliwe ubieganie się o pomoc publiczną (tj. OPUS, PRELUDIUM, SONATA, SONATA BIS, MAESTRO, UNISONO, GRIEG, IDEALAB, POLS). W pozostałych konkursach, podmioty dla których finansowanie projektu stanowiłoby pomoc publiczną nie mogą występować w roli wnioskodawców ani partnerów wchodzących w skład grupy podmiotów.

Informacja dodatkowa dotycząca występowania pomocy publicznej w projektach badawczych

Za pośrednictwem Narodowego Centrum Nauki może być udzielana pomoc publiczna na finansowanie badań naukowych realizowanych w formie projektów badawczych. Tryb i warunki udzielania pomocy publicznej za pośrednictwem Centrum reguluje rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 września 2015 r. w sprawie warunków i trybu udzielania pomocy publicznej za pośrednictwem Narodowego Centrum Nauki (Dz. U. z 2015, poz. 1381).

W projektach badawczych finansowanych ze środków NCN możemy mieć do czynienia z pomocą publiczną. Co istotne, pojęcie pomocy publicznej dotyczy tylko przedsiębiorcy³, czyli każdego podmiotu, który prowadzi działalność gospodarczą niezależnie od jego formy prawnej i źródła finansowania (podmioty prywatne i publiczne). Nie ma również znaczenia, czy taki podmiot jest nastawiony na zysk czy też nie. Przedsiębiorstwem w myśl przepisów prawa Unii Europejskiej może być również fundacja, stowarzyszenie oraz podmiot sektora publicznego (np. muzeum), w tym organizacja prowadząca badania i upowszechniająca wiedzę (dalej: organizacja badawcza) w zakresie w jakim prowadzi działalność gospodarczą.

Organizacją badawczą⁴, jest podmiot taki jak np. uniwersytet lub instytut badawczy, agencja zajmująca się transferem technologii, pośrednik w dziedzinie innowacji, fizyczny lub wirtualny podmiot prowadzący współpracę w dziedzinie badań i rozwoju niezależnie od jego statusu prawnego lub sposobu finansowania, którego podstawowym celem jest samodzielne prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych lub rozpowszechnianie na szeroką skalę wyników takich działań poprzez nauczanie, publikację lub transfer wiedzy. W przypadkach, gdy tego rodzaju jednostka prowadzi również działalność gospodarczą finansowanie, koszty i dochody związane z tą działalnością gospodarczą powinny być rozliczane oddzielnie. Przedsiębiorstwa mogące wywierać decydujący wpływ na taki podmiot w charakterze, na przykład, jego udziałowców/akcjonariuszy czy członków nie mogą mieć preferencyjnego dostępu do uzyskanych przez niego wyników.

Komisja Europejska w Zasadach ramowych dotyczących pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną (2014/C 198/01) (Dz. Urz. UE C 198, 27.6.2014, s.1-29) określiła przykładowe rodzaje działalności gospodarczej i niegospodarczej organizacji badawczych. Komisja jest zdania, że ich zasadnicza działalność ma zwykle charakter niegospodarczy, w szczególności:

- kształcenie mające na celu zwiększanie coraz lepiej wyszkolonych zasobów ludzkich,
- niezależna działalność B+R mająca na celu powiększanie zasobów wiedzy i lepsze zrozumienie, w tym działalności prowadzonej we współpracy,
- szerokie rozpowszechnianie wyników badań na zasadzie niedyskryminacji i braku wyłączności, np. przez nauczanie, dostępne bazy danych, otwarte publikacje i otwarte oprogramowanie.

Za działalność gospodarczą organizacji badawczych Komisja uznaje m.in. wynajem wyposażenia lub laboratoriów przedsiębiorstwom, świadczenie usług dla przedsiębiorstw lub prowadzenie badań na zlecenie.

³ Przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 1 załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 (dalej rozporządzenie 651)

⁴ Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt. 83 rozporządzenia 651.

Jednocześnie Komisja wyjaśniła, że „jeżeli ten sam podmiot prowadzi zarówno działalność o charakterze gospodarczym jak i niegospodarczym, to finansowanie publiczne działalności niegospodarczej nie wchodzi w zakres art. 107 ust. 1 Traktatu, jeśli oba rodzaje działalności oraz ich koszty, finansowanie i przychody można wyraźnie rozdzielić w celu uniknięcia subsydiowania skrośnego działalności gospodarczej. Dowodem na odpowiednie rozdzielanie kosztów, finansowania i przychodów mogą być roczne sprawozdania finansowe odpowiedniego podmiotu”.

Zatem w sytuacji, jeśli o finansowanie projektu badawczego ubiega się organizacja badawcza, i jednocześnie projekt nie będzie polegał na prowadzeniu działalności gospodarczej, a jego wyniki nie będą wykorzystywane do prowadzenia takiej działalności i organizacja ta prawidłowo rozdziela działalność gospodarczą od działalności niegospodarczej wówczas nie będziemy mieli do czynienia z pomocą publiczną.

W przypadku projektów związanych z działalnością gospodarczą, lub w przypadku braku możliwości rozdzielania działalności niegospodarczej od gospodarczej podmiot powinien ubiegać się o pomoc publiczną.